

Raad van Advies Waddenzeehavens
25 mei 2021 van 16.00 – 17.30 uur

DIGITAAL, via MS Teams

*Verslag van de eenentwintigste
Raad van Advies Waddenzeehavens*

11 september 2021

Ingrid de Vries
Arjen Bosch

Verslag Raad van Advies Waddenzeehavens van 25 mei 2021	1
1. Agenda, verslag en mededelingen	1
Agenda en verslag	1
Mededelingen	1
2. Selectie nieuwe voorzitter	1
3. Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (NWP)	2
Voetnoten vaargeulonderhoud in het ontwerp NWP	2
Advies Omgevingsberaad	2
4. Programma Noordzee	2
5. Agenda voor het Waddengebied 2050	3
Plan van Aanpak Kustfonds Wadden	3
Doelen en Uitvoeringsprogramma	3
6. Investeringskader Waddengebied	4
Green Shipping	4
Innovatiemotor	4
7. Trilaterale samenwerking	4
Subsidieverzoek Wadden Sea Team	4
8. Planning	5
Deelnemers	5

Verslag Raad van Advies Waddenzeehavens van 25 mei 2021

De eenentwintigste Raad van Advies vindt digitaal plaats in verband met het COVID-19 virus. Theo Meskers zal deze vergadering voorzitten.

1. Agenda, verslag en mededelingen

Agenda en verslag

- De aanwezigen stemmen in met de in de leidraad voorgestelde agenda.
- De aanwezigen stemmen in met het verslag van de vorige bijeenkomst, onder dankzegging aan Ingrid de Vries en Arjen Bosch.
- Er zijn geen opmerkingen naar aanleiding van het verslag.

Mededelingen

- Het ministerie van LNV heeft mondeling laten weten dat er contact met Brussel is geweest en dat de havens van Delfzijl, Den Oever, Lauwersoog en Harlingen in aanmerking komen als dedicated landing port third countries, specifiek voor het onderhoud van schepen en specifiek voor vaartuigen uit het VK. LNV zou dat gaan regelen. Is geregeld, zie hun brief van 18 mei 2021.
- De haven van Den Helder wordt ook aangewezen als derde-landen-aanlandhaven specifiek voor verse vis. Harlingen wordt niet genoemd, maar die had deze status al eerder ontvangen.
- Op de vraag van Cas König dat de Eemshaven in de brief niet als zodanig is aangemerkt, kan Arjen Bosch geen duidelijkheid geven, maar het ministerie van LNV zou dat moeten weten. Arjen Bosch vermoedt dat de Eemshaven die status al heeft, maar mochten daar vragen over zijn dan kan hij helpen met het leggen van de verbinding.
- Het Omgevingsberaad heeft een brief geschreven aan de Minister van EZ over het traject van de aanlanding van elektrische windenergie. Het proces van EZ is niet via het Omgevingsberaad gelopen.

Hierover is met name op Schiermonnikoog veel commotie ontstaan. Marco Glastra geeft aan dat CWN vindt dat een kabel niet door dit gebied hoort, maar dat ook de agrariërs grote bezwaren hebben tegen de kabel vlak achter de dijk. Men heeft er nu belang bij om een adempauze in te lassen en goed onderzoek te verrichten. De brief heeft aanbevelingen gedaan om vertraging van de besluitvorming te voorkomen. Hoewel EZ na overleg met de regio een voorkeurstracé heeft gekozen, bleek daar onvoldoende commitment over tussen betrokken partijen.

Theo Meskers vraagt of de Raad nog moet reageren. Henk Staghouwer geeft aan dat we vertegenwoordigd zijn in het Omgevingsberaad en dat het dus niet handig is om nog apart een reactie te geven.

2. Selectie nieuwe voorzitter

Harm Post geeft een toelichting op het selectieproces om te komen tot een nieuwe voorzitter. Er zijn een aantal kandidaten benaderd en daar zijn ook gesprekken mee gevoerd. Daaruit is één kandidaat naar voren gekomen die zeer geschikt wordt geacht voor het voorzitterschap en dat is mevrouw Anne-Wil Lucas. Het is de bedoeling om haar in de septembervergadering de spreekwoordelijke hamer te laten overhandigen door Tineke Netelenbos.

- De leden stemmen in met het benoemen van Anne-Wil Lucas als voorzitter van de Raad.
- Theo Meskers zal nog met Anne-Wil Lucas overleggen hoe en wanneer deze benoeming openbaar gemaakt zal worden.

3. Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (NWP)

Voetnoten vaargeulonderhoud in het ontwerp NWP

De Waddenzeehavens hebben de instemmingsverklaring getekend onder de voorwaarde dat de voetnoten die bij de passages over het garanderen van de bereikbaarheid (uit de 90% versie van het concept NWP 2022-2027) zouden worden geschrapt. De betrokken overheden (rijk en provincies) hebben dit in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW) van december 2020 toegezegd en dit is ook als zodanig in de Nota van Antwoord vastgelegd. Het schrappen van de voetnoten is deels wel gebeurd, maar niet voor vaargeul Harlingen Kornwerderzand (= de Boontjes). Die voetnoot is in het Ontwerp NWP zelfs naar de hoofdttekst verplaatst. Paul Schoute vindt dit onjuist, want het was voor de gemeente Harlingen een harde eis voor het tekenen van de Gebiedsagenda. Het garanderen van de bereikbaarheid is driemaal in het BOW toegezegd en was een harde toezegging van alle betrokken overheden. Hij is dan ook uitermate verbaasd over deze zaak.

Marco Glastra geeft aan dat de natuurorganisaties en CWN daar anders tegen aan kijken. Een dergelijke opstelling is in strijd met het Pact van Marrum. Hij stelt voor om de tijd die nog resteert te benutten om elkaar te vinden en elkaar vast te houden. CWN hecht veel waarde aan een evaluatie van de Boontjes.

Joost de Ruig geeft aan dat er met provincies en rijk is afgesproken dat het evalueren van het baggeronderhoud over twee jaar door RWS wordt uitgevoerd. Het bevreemdt hem dat je vooruitloopt op een eventueel gegeven garantie. Verder sluit hij zich aan bij de opmerking van Marco Glastra.

Arjen Bosch geeft aan dat vaargeul de Boontjes, via het Omgevingsberaad eind 2020 expliciet als besispunt is voorgelegd aan de minister. Hij ziet geen strijdigheid met het Pact van Marrum, want het gaat om handhaven van de huidige afmetingen. Het bezwaar richt zich ook niet tegen het evalueren van de Boontjes. Hij stelt voor de notulen en besluiten in het Regieteam uitvoeringsprogramma Gebiedsagenda op te zoeken en als er onduidelijkheden zijn die eventueel in het Omgevingsberaad te bespreken.

Advies Omgevingsberaad

In het advies van het Omgevingsberaad zijn 16 voorstellen gedaan om aan het Ontwerp NWP toe te voegen. Een aantal daarvan zijn haven gerelateerd. De minister heeft het OBW-advies overgenomen en verwijst in het Ontwerp ook naar dat besluit.

De Raad stemt ermee in dat:

- naar aanleiding van de oproep van Marco Glastra het Pact van Marrum met CWN wordt geëvalueerd, waaronder afspraken over vaargeulen;
- in het Regieteam Uitvoeringsprogramma Gebiedsagenda wordt overlegd over het concept Nationaal Waterprogramma en over hetgeen daarover is afgesproken bij het tot stand komen van de Gebiedsagenda (incl. de Boontjes);
- Arjen Bosch bespreekt in het Programmateam Waddenzeehavens of een gezamenlijke zienswijze op het Nationaal Waterprogramma zinvol is.

4. Programma Noordzee

Harm Post geeft een toelichting. Het programma Noordzee is een onderdeel van het Nationaal Waterprogramma. De aanlanding van windenergie is al bij de mededelingen aan

de orde geweest. Hij benoemt een aantal ontwikkelingen die aan de gang zijn voor de Waddenzeehavens, zoals:

- De recente interviews met de NAM over de situatie in Groningen. Door de afbouw van het gas verdwijnen er zeker 20.000 arbeidsplaatsen.
 - De haven van Den Helder en de Eemshaven krijgen steeds meer te maken met een nieuwe tak van sport: het ontmantelen van offshore installaties.
 - De aanlanding van op zee geproduceerde waterstof: daar is Cas König zeer goed op aangehaakt.
 - Verder memoreert hij dat de ondergrondse opslag van CO2 onder Barendrecht niet is doorgegaan. Blijkbaar wordt nu voorgestaan om CO2 offshore op te slaan op de Noordzee.
 - Jacoba Bolderheij geeft aan dat ze alles overziende het geen slechte ontwikkeling vindt voor de haven van Den Helder. Ze is redelijk tevreden over het Programma Noordzee, ook over CCS (carbon capture and storage).
 - Harm Post vraagt zich af of de belangen van de Waddenzeehavens voldoende zijn meegenomen in het Programma Noordzee maar ook of de regio voldoende heeft ingespeeld op de ontwikkelingen.
- [Er volgt nog een extra Omgevingsberaad, waarin Programma Noordzee \(en het Nationaal Waterprogramma\) op de Agenda staat. De Raad wacht de ontwikkelingen nog even af.](#)
 - [Programma Noordzee is een onderwerp dat in het Programmateam moet worden besproken.](#)

5. Agenda voor het Waddengebied 2050

Op de Toogdag van 3 februari jl. ondertekenden ca 45 partijen de instemmingverklaring bij de Agenda voor het Waddengebied. Vanwege de Corona regels werd de Toogdag digitaal georganiseerd. Het werkbezoek van de ministers aan Lauwersoog ging niet door, maar beide ministers waren wel online aanwezig. Er was veel waardering voor de aanpak en het Green Shipping programma is goed voor het voetlicht gebracht.

Dat leidde nog tot twee toezeggingen van de ministers over de transitie van de visserij:

- LNV: beschikbaarheid van financiële middelen;
- IenW: ondersteuning van het ministerie bij certificering van de ombouw.

Vanwege het digitale karakter zijn de EcoPort certificaten niet op de Toogdag uitgereikt.

- [De Raad stemt in met het uitreiken van de EcoPort certificaten in de vergadering van september tijdens de voorzitterswisseling.](#)

Plan van Aanpak Kustfonds Wadden

In de afsluitende paneldiscussie op de Toogdag stelde Arjen Bosch voor om een Kustfonds op te richten. Het idee is dat als het Waddenfonds in 2026 is afgelopen er een nieuw fonds met een looptijd van 25 jaar (dus tot 2050) is opgericht om de grote uitgaven van de Gebiedsagenda uit te financieren. Het OBW heeft dit idee omarmt en gaf Taco van den Heiligenberg opdracht om een plan van aanpak op te stellen.

Op de vraag wat dit betekent voor de Gebiedsagenda, antwoordt Theo Meskers dat het zicht op uitvoering geeft, zoals het Investeringskader Waddengebied dat nu doet.

Doelen en Uitvoeringsprogramma

Marco Glastra geeft aan dat als er gesproken wordt over de doelen, ook de kerndoelen voor natuur scherper geformuleerd moeten worden en dat gaat wel verder dan alleen de duurzaamheid benoemen. In hetgeen ons bindt, moeten we ons ook kunnen vinden en

daarvoor zouden we een soort van ontwikkelagenda moeten maken. De doelen voor de havens zijn in de verschillende havenvisies verder uitgewerkt. Joost de Ruig vult aan dat RWS hier graag bij wil aansluiten en meedenken.

- De leden van de Raad ondersteunen de lijn om de doelen verder te expliciteren.

6. Investeringskader Waddengebied

Green Shipping

Het Green Shipping programma loopt goed. Inmiddels is de Ecolution omgebouwd en vaart nu op waterstof. Harm Post geeft aan dat er begin juli een bijeenkomst is over waterstof in de scheepvaart. Op dit moment wordt hard gewerkt aan de transitie van de visserij en dan m.n. de garnalenkotters naar emissieloos varen.

Arjen Bosch wijst erop dat het Green Shipping programma voorziet in het oprichten van een Kennisuitwisselingsraad, waarmee ze dit jaar willen starten. Het Waddengebied biedt een enorme kans voor de transitie in het kleinere segment zeeschepen.

Jacoba Bolderheij begrijpt niet helemaal wat er nu precies voorgesteld wordt. In de haven van Den Helder zijn er nu 2 projecten actief, die heel goed werken. Zij vraagt zich af wat nut en noodzaak is om een nieuw gremium op te richten. Kennis delen als uitgangspunt is prima maar een nieuwe raad blijft zij een vreemd ding vinden. Dit standpunt wordt door anderen gedeeld.

Arjen Bosch geeft aan dat er buiten het Green Shipping programma veel stakeholders bezig zijn met transitie. Daarom is er bij hen grote behoefte om die kennis te delen.

- Het delen van kennis is goed, maar de bestuurlijke spaghetti moet er niet ingewikkelder van worden.
- De Raad volgt graag de ontwikkeling van het Green Shipping programma.

Innovatiemotor

De EcoPort Innovatiemotor fungeert als pilot om innovaties te genereren die de verduurzaming van havens versnelt. Het is een samenwerkingsverband tussen programma Waddenzeehavens, iTanks en de NOVU (Nederlandse Orde van Uitvinders). Het IKW Opgaveteam heeft gevraagd of er een meerjarig programma Ecoport innovatie opgezet kan worden, waarvoor een penvoerder nodig is.

iTanks heeft aangegeven gaarne bereid te zijn die rol op zich te willen nemen. De rol van iTanks is overeenkomstig het penvoerderschap van FME bij Green Shipping.

- De Raad stemt in met het ontwikkelen van een IKW-haven innovatieprogramma met iTanks als penvoerder.

7. Trilaterale samenwerking

Subsidieverzoek Wadden Sea Team

De houding van de havens en de natuurorganisaties is vergelijkbaar met elkaar. Maar de rol van Duitsland is een geheel andere dan de onze, het speelveld is anders.

Henk Staghouwer geeft aan dat dit verzoek in de Wadden Sea Board is besproken. Het is bedoeld is om in trilateraal verband meer de onderlinge samenwerking met havens op te zoeken. Na de zomer wil men bij elkaar komen.

Arjen Bosch heeft in eerste instantie aangegeven dat voor de Duitse en Deense havens de Letter of Intent vast het uitgangspunt zal zijn.

- De Raad ondersteunt het initiatief om met de havens die de Letter of Intent hebben ondertekend te onderzoeken of samenwerking met de trilateraal georganiseerde natuurbescherming mogelijk is.

8. Planning

- OBW 2021: 15-5 (ingelast), 3-6, 17-9 en 3-11;
- BOW: 24-6 en 8-12
- RvA: september (incl. afscheid Tineke Netelenbos en Hans Punter)
Gastheer: Paul Pot, Port of Harlingen

De voorzitterswisseling zal voorafgaand aan de septembervergadering van de Raad plaatsvinden en wordt mogelijk gecombineerd met een werkatelier.

Deelnemers

Theo Meskers (wnd. voorzitter)	wethouder Hollands Kroon
Sander Alberda	bestuurslid Harlingen Seaport Business Association
Arjen Bosch	secretaris Raad van Advies Waddenzeehavens
Jacoba Bolderheij	directeur Port of Den Helder
Marco Glastra	directeur Groninger Landschap
Cas König	CEO Groningen Seaports
Harm Post	directeur haven Lauwersoog
Paul Pot	directeur Port of Harlingen
Joost de Ruig	HID RWS Noord-Nederland
Paul Schoute	wethouder Harlingen
Meindert Joosten	wethouder Delfzijl
Henk Staghouwer	gedeputeerde provincie Groningen
Ingrid de Vries	notulen
